

18 664

Nadere wijziging van de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Werkloosheidswet en de Wet werkloosheidsvoorziening en enige daarmee verband houdende wetten (Verlaging van uitkeringspercentages)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID¹

Vastgesteld 4 december 1984

De leden van de fractie van het **C.D.A.** betreurden dat door het te laat of onvoldoende aanpassen van het beleid aan de sinds 1973 groeiende economische en financiële moeilijkheden kortingen van deze omvang noodzakelijk zijn geworden.

Als positief waardeerden zij de bescherming van de minirna. Wel vroegen zij bijzondere aandacht voor de bovenminima van wie een zwaar solidariteitsoffer wordt gevraagd waardoor de equivalentie zwaar onder druk komt. Ofschoon ook zij de contouren van het toekomstige stelsel node misten waren zij van mening dat de economisch-financiële situatie geen uitstel duldt.

Het verheugde hen dat de anti-cumulatie-regeling door de wijziging van de 80 in 85 procent is verzacht en daardoor het benutten van restcapaciteiten wordt gestimuleerd. Zien zij het juist dat deze anti-cumulatie-regeling na de voorgaande dagloonkortingen een lichte verbetering ten opzichte van de huidige situatie oplevert, en dat de «oud» boven 50-jarigen in de eerste helft van 1985, of zoveel langer als nodig, tot 87½% mogen bijverdienen? Er wordt in de stukken steeds gesproken over koopkrachtmutaties en verhoudingen. Minstens zo belangrijk voor de beoordeling van de maatregelen zijn de draagkrachtverhoudingen die in samenhang worden bepaald door belastingen, premies, subsidies, dubbele inkomens, eenmalige uitkeringen, kinderbijlagen en andere toeslagen, alsmede vrijlatingsgrenzen voor bijverdiende inkomsten. Deze verhoudingen dan gezien op basis van vergelijkingsjaren en op basis van vergelijking tussen de categorieën uitkeringsontvangers die gerelateerd zijn aan het minimumloon, het modale loon en het maximum (dag)loon, onderscheiden naar alleenverdieners met twee kinderen onder de 18, tweeverdieners met twee kinderen onder de 18 en alleenstaanden.

Zijn die verhoudingen al eens doorgelicht? Zo ja, welke zijn de resultaten en waar zijn deze te vinden? Zo niet, kan mede aan de hand van de koopkrachttabellen uit de voorgelegde kamerstukken alsnog een dergelijk globaal overzicht worden verstrekt?

Er wordt steeds gesproken over bruto-verhoudingen tussen lonen en uitkeringen op basis van 30% verschil. Hoe zouden de draagkrachtverhoudingen er verantwoord degressief uit kunnen zien om een alternatief te hebben voor de bruto-glijdende schaal?

¹ Samenstelling: Franssen (CDA), (voorzitter), Van Dalen (CDA), Mw. Uijterwaal-Cox (CDA), Van de Zandschulp (PvdA), Oskamp (PvdA), Heijmans (VVD), Van Tets (VVD), Mw. Vonhoff-Luijendijk (VVD), Mw. Bischoff van Heemskerck (D'66), Mw. van Leeuwen (PSP), Hoekstra (CPN), Barendregt (SGP), De Gaay Fortman (PPR), Schuurman (RPF) en Van der Jagt (GPV).

De leden van de fractie van de **V.V.D.** zouden de staatssecretaris willen vragen om nog eens duidelijk uit te leggen welke veranderingen op sociaal-politiek terrein het dit maal wél verantwoord doen zijn om «een eerste stap op de weg van de stelselherziening» te zetten. Wat is er sinds juni van dit jaar veranderd, behalve de officiële verschijning van het SER-advies over stelselherziening, waarvan de inhoud in grote trekken al lang te voren kon worden vermoed? Is het uitzicht op de invoering van (een deel van) het nieuwe stelsel nu duidelijker dan een half jaar geleden? Kan de staatssecretaris in dit verband nadere mededelingen doen over de haalbaarheid van 1 juli?

Wat moet worden verstaan onder «een eerste stap» en «een eerste fase»? Is het een legitimatie voor de nu voorgestelde verdere verlagingen van de uitkeringen, of houdt het een zich moreel dan wel juridisch committeren met de opzet van het nieuwe stelsel in?

Waarom wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld het woord «tenminste» te schrappen uit artikel 29 van de WW, «daar dit zou kunnen neerkomen op een vooruitlopen op de voorgenomen stelselherziening»? Heeft «vooruitlopen» een meer definitief karakter dan het «zetten van een eerste stap»? Waarom heeft de staatssecretaris in vorige wetsvoorstellen, toen hij noch wilde vooruitlopen, noch een eerste stap zetten, dat woord niet geschrapt? Was dit niet consequenter geweest?

De aan het woord zijnde leden wezen erop dat in de tekst van de memorie van toelichting wordt medegedeeld dat door de bedrijfsgenoten «sinds lange tijd» geen hogere dan de wettelijke percentages zijn vastgesteld, maar dat in de artikelsgewijze toelichting wordt gesproken over «nimmer».

In de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer zegt de staatssecretaris dat «uitgangspunt van de regering is en blijft dat de overheid geen verantwoordelijkheid kan aanvaarden voor kosten die voortvloeien uit niet door de overheid opgelegde regelingen. Partijen, betrokken bij een bovenwettelijk beding zullen zelf, in onderling overleg, moeten bezien of een herziening van dat beding in de rede ligt...»

De leden van de fractie van de **V.V.D.** waren het op zich met deze uitspraak eens, maar zij vroegen wel naar de praktische betekenis ervan in verband met de lastenvermindering voor het bedrijfsleven. Zij onderschreven het standpunt van de regering dat de collectieve lastendruk moet verminderen, maar zij zagen hiervan nog niet direct het voordeel als deze publiekrechtelijke druk wordt vervangen door een – wellicht nog zwaardere – privaatrechtelijke druk. Krijgt het beleid op dit punt dan niet al te zeer slechts een optisch karakter?

Inzake de wetsvoorstellen die niveaupercentage van de sociale uitkeringen beogen – welke voor de leden van de **C.P.N.**-fractie onaanvaardbaar zijn – waren de leden van deze fractie van mening dat de «sluipende» inlevering via prijsstijgingen en woonlastenverhoging tot nu toe bij de behandeling van betrokken wetsvoorstellen te weinig aan de orde is gekomen.

De leden van de fractie van de **P.S.P.** stelden voorop dat zij de bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer naar voren gebrachte argumenten die doelden op een intrekking van het wetsvoorstel, van harte ondersteunen.

Het blijkt dat het streven van de regering gericht is op een toenemende ongelijkheid tussen actieven en anders-actieven/oftewel uitkeringsgerechtigden. Inhakend op de hierop al geformuleerde kritiek zal bij de openbare behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer op deze verregaande onrechtvaardigheid worden ingegaan.

Een andere ongelijkheid in het wetsvoorstel blijkt door de staatssecretaris niet te worden onderkend. Hij stelt «Dit wetsvoorstel heeft voor de buitenlanders en de vrouwen geen andere gevolgen dan voor de overige personen, die onder dit wetsvoorstel vallen». (Handelingen, vergaderjaar 1984–1985, blz. 1779). De aan het woord zijnde leden vroegen of de staatssecretaris dit ook kan aantonen, gezien vanuit de huidige positie van beide groepen,

a. voor wat betreft dit wetsvoorstel

b. voor wat betreft het wetsvoorstel in het licht van het nog niet bestaand kader van de herziening van het stelsel van sociale zekerheid.

Het lid van de fractie van het **G.P.V.** vroeg of met een globale indicatie de nadelige macro-economische gevolgen aan te geven zijn van het alternatieve plan van de vakbonden betreffende de verhoging van de werknemerspremie.

De staatssecretaris heeft aan de Tweede Kamer meegedeeld dat in 1985 de netto verhouding tussen minimum en modaal nog slechts 1 : 1,08 zal zijn. Is dit verschil, gezien het arbeidsverleden en de hoogte van het vroegere inkomen, nog wel redelijk te noemen? De minister heeft onlangs gesteld dat een groter verschil tussen minimum en modaal de arbeidsmarkt verbetert en Dr. Albeda stelde onlangs in «Trouw» dd. 28 september 1984 dat een te hoog minimumloon veel ongeschoolden werkloos maakt. Heeft het een en het ander geen nadelig effect op het volume van de sociale uitkeringen? De staatssecretaris stelt dat in 1985 het aantal uitkeringsgerechtigden nog zal toenemen. Klopt dit wel met de werkelijkheid, gezien het feit dat de werkloosheid de laatste maanden dalende is?

Op pagina 10 van de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer stelt de staatssecretaris dat de denivellering in 1985 afhankelijk is van de mate waarin de modale werknemer door ziekte moet verzuimen. De modale looninkomens worden immers wel door de voorgenomen ziekgeld maatregel getroffen terwijl voor de minimuminkomens bij ziekte geen inkomensachteruitgang optreedt. In deze constatering wel vol te houden gezien het feit dat het vrijwel zeker is dat de werkgevers de eisen van de vakbonden zullen inwilligen om het ziekgeld tot 100% te suppleren.

De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** wilden zich in dit verslag onthouden van het stellen van vragen en het maken van opmerkingen. Wel behielden zij zich het recht voor tijdens de openbare beraadslaging nader in te gaan op met dit voorstel samenhangende onderwerpen.

De voorzitter van de commissie,
Franssen

De griffier van de commissie,
Mevrouw Dijkstra-Liesveld